

Duodecim ja yleislääkäri: sama tie tavoitteena

KOLLEGA Eino Luostarinen kirjoittaa erittäin tärkeästä aiheesta. Hänen mielestään yleislääkärit ovat Duodecim-seurassa joutumassa nykyajan paarialuokkaan. Edelleen Luostarisen mukaan seura arvostaisi vain erityisosaajia eikä ruohonjuuritason yleislääkäreitä.

Luostarinen tarttuu uhkakuvaan, jonka mukaan lääketieteen nopean kehittymisen myötä koko tieteenala sirpaloituu, suppeiden alojen huipputaitajia yliarvostetaan ja »generalistit» menettävät kunnioitusta. Tämä ongelma on nähty yleislääketieteen ohella myös esimerkiksi sisätautiopin (Linkola 2006) ja kirurgian aloilla. Valitettavasti lääketieteen pirstoutuminen ja tiedon tavattoman runsas tulva tulevat ainakin joissain määrin etäännyttämään kollegoja toisistaan arkipäivän työssä, mutta tämän ei välttämättä tarvitse johtaa kollegojen keskinäisten arvostusten muutoksiin tai tiedonsiirron pulmiin.

Aikakauskirja Duodecim toimii nimenomaan lääkärikunnan jatko- ja täydennyskoulutuksen tärkeänä välineenä, eikä mielestämme – vastoin kollega Luostarisen käsitystä – sen linjassa ole nähtävissä yleislääkärien ja yleislääketieteen syrjintää. Aikakauskirjan jokaisessa numerossa julkaistaan yleislääketieteen uutisia, joiden toimitustyöhön osallistuu viiden yleislääkärin ylläpitämä kirjoittajarengas. Jos Aikakauskirjan katsauksiin tutustuu pidemmällä aikavälillä, niissä huomaa selvästi kehittyneen tavoitteen muokata tekstejä sellaisiksi, että niiden sisältö on mahdollista sisäistää ilman jonkin erikoisalan erikoiskoulutusta tai tieteellistä jatkokoulutusta. Vuoden 2006 aikana julkaistuista teemanumeroista valtaosa – geriatrია, kehitysvammaisuus, lihavuus, lääketutkimus – koskettaa läheisesti yleislääkärin työtä. Tänä vuonna on ilmestymässä ainakin diabeteksen, nuorisolääketieteen, työterveys-

huollon ja lasten korva-, nenä- ja kurkkusairauksien miniteemat. Luonnollisesti yleislääketieteen asiantuntijoilla on mahdollisuudet tarjota oma-aloitteisestikin kirjoituksia Aikakauskirjaan, ja tätä tapahtuukin jatkuvasti.

Toisena kritiikin kohteena Luostarinen suomii Käypä hoito-suositusten liian tieteellistä luonnetta ja vähäiseksi jäävää käytökelpoisuutta arjen ongelmiin. »Tieteellisyyttä» voi tuskin kokonaan välttää, koska suositukset syntyvät tutkimustiedon kriittisen arvioinnin pohjalta. Mutta hoitosuositusten pituutta on juuri luetavuuden parantamiseksi yritetty rajoittaa. Tarkoitus ei ole tehdä uusia oppikirjoja vaan nopealukuisia nykytiedon lähteitä. Jos ne koetaan myös vaikeaselkoisiksi avohoidon vastaanoton tarpeita ajatellen, silloin toimituksessa on itsetutkiskelun paikka. Joka tapauksessa suositusten suosio on suuri, sillä viime vuonna niitä avattiin sähköisesti yli miljoona kertaa.

Tutkimustiedon kriittinen arviointi on haasteellista, mutta se on täysin opittavissa ja sopii kaikille terveydenhuollon ammattilaisille. Käypä hoito -suositusten laadinnassa on yleensä aina mukana ainakin yksi yleislääkäri. Aihetta pyritään käsittelemään paitsi eri erikoisalojen huippujen yhteistyönä myös maantieteellisesti tasapuolisella tavalla Hangosta Ivaloon -periaatteella. Niin tai näin, siinä Luostarinen osuu naulan kantaan, että Käypä hoito -suositusten saattaminen terveydenhuollon yksiköiden käyttöön on koko hankkeen tärkeimpiä asioita, ja se on ollut hankkeen johtoryhmässä yksi tärkeimmistä pohdinnan aiheista viimeisten vuosien aikana.

Kolmanneksi kollega Luostarisen mielestä Lääkäripäivillä – joiden suunnitteluun Duodecim-seurakin aktiivisesti osallistuu – ei juuri tarjota käyttökelpoista tietoa yleislääkäreille vaan lähinnä sirpaletietoa sairaalassa toimiville erikoislääkäreille. Tämä väite tuntuu äkkiseltään oudolta, kun tarkastellaan esimerkiksi ohjelmasta vastuussa olevan ohjelmaryhmän kokoonpanoa ja tapahtuman kurssiohjelmaa. Ohjelmaryhmän lääkärijäsenistä neljännes on yleislääkäreitä, ja muut erikoisalat ovat edustettuina vain hajapaikoin. Vuoden 2007 valtakunnallisilla Lääkäripäivillä oli 62 eri kurssia, ja niistä 36:n (58 %) kohderyhmiin kuuluivat yleislääkärit ja näiden lisäksi 12 kurssin (19 %) kohteisiin »kaikki lääkärit». Yritetty siis ainakin on, mutta toteutuksessa voi hyvinkin

olla vikaa, ja Luostarisen ehdotus valistuneen yleislääkäriä kaiken kokoavasta kommenttipuheenvuorosta istuntojen päätteeksi onkin erinomainen.

Osaan Luostarisen väitteistä emme voi yhtyä. Emme usko niiden kollegojen runsauteen, joiden mielestä yleislääkäriä työllentävien hienojen diagnoosien ja tutkimustulosten vähättelyä ja joiden mielestä työtä leimaa tietämättömyys nykyaikaisen lääketieteen edistyksestä. Ja mistähän löytyvät ne monet kunnanjohtajat, joiden mielestä juuri terveyskeskuksen johtava lääkäri on pääsyllinen kunnan taloudelliseen rappioon? Toisaalta jaamme ehdottomasti Luostarisen huolen siitä, että lääkärin alituinen vaihtuvuus ja lyhyet työpäivät ovat omiaan pidentämään jonoja ja kasvattamaan kustannuksia – ja lopulta koitumaan potilaan pahaksi.

Duodecim-seuran toiminta pyrkii tänä päivänäkin kulkemaan Aikakauskirja Duodecim perustajan yleislääkäri Konrad ReijoWaraan viitoittamaa tietä. Yksi uusimmista yleislääkäriä työllentävistä työkaluista on Duodecim Terveysportti. Sen näkyvimpiä ja tärkeimpiä osia ovat Lääkäri tietokannat, joiden artikkeleita avataan auki yli 10 miljoonaa kertaa vuodessa. Tämä tiedonlähde on syntymästään asti edustanut perusterveydenhuollon näkökulmaa, ja sen toimitustyö on edelleenkin yleislääkäriä vetoisia. Tätä maan tärkeintä yleislääkäriä jatkokoulutusohjelmaa ei olisi pystytty käynnistämään ja ylläpitämään ilman Duodecim-

seuran ja Kustannus Oy Duodecim halua kehittää suomalaista perusterveydenhuoltoa – ja myös halua ottaa vähän riskiä.

Helppo ei yleislääkäriä ja terveyskasvattajan rooli ole välttämättä tänään kuten se ei ollut runsaat 100 vuotta sittenkään. Jo ReijoWara tuskailli kollegojen haluttomuutta tarttua kansanterveystyöhön, jossa käden jälki ei ehkä näy yhtä nopeasti ja näyttävästi kuin leikkaussaleissa ja poliklinikoissa. Yksi keino on lähestyä suoraan kansalaisia, ja tätäkin Duodecim-seura ja Kustannus Oy Duodecim pyrkivät nyt käyttämään aseinaan yhteistyössä Sitran kanssa: koko kansalle tarkoitettu Lääkärikirja Duodecim ja Terveyskirjasto ovat vuonna 2007 kaikkien suomalaisten vapaasti avattavissa Internetissä. Aika näyttää, johtaako helpommin saatavilla oleva tieto terveydestä ja sairaudesta myös yleislääkäriä toimenkuvan helpottamiseen, mitä varmasti voimme yhdessä toivoa kollega Eino Luostarisen kanssa.

Kirjallisuutta

Linkola A. Lääketieteen äiti saattohoidossa? Duodecim 2006;122:1711–2.

HARRI SAXÉN, päätoimittaja
Aikakauskirja Duodecim

KIMMO KONTULA, puheenjohtaja
Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim

EVA KETOLA, Käypä hoito -päätoimittaja
Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim